

LYSETS MESTERE: KVINNENE BAK KAMERA

Det ble skrevet historie da Rachel Morrison denne våren mottok en Oscar-nominasjon for filmen *Mudbound*. Det tok 90 år og over 600 Oscar-nominasjoner i kategorien beste filmfoto før en kvinne ble nominert. Den etterlengtede nominasjonen har vi i Foreningen Norske Filmfotografer lyst til å feire!

Filmfotografen leder den tekniske staben på settet og skal visualisere regissørens visjon. Filmfotografen gjør tekst om til bilder, noe som er utgangspunktet for alle fortellinger projisert på lerret, tv eller smarttelefon. Helt siden Lumière-brødrene skapte levende bilder i 1895 har filmen trollbundet publikum. Og kvinner har vært en del av historien hele veien. Paradoksalt nok var det en større andel kvinner i Hollywood for hundre år siden enn det er nå.

Pionerer som Jenny Gilbertson (1902-1990) og Jessica Borthwick (1888-1946) banet vei for kvinnelige filmfotografer innen dokumentarfilm. Leni Riefenstahls *Viljens triumf* (1935) og *Olympia* (1938) har blitt stående som bautaer innenfor propagandafilmen. Til tross for det nazistiske budskapet er filmene anerkjent som stor filmkunst. *Viljens triumf* vant blant annet gull i Filmfestivalen i Venezia og har vært inspirasjonskilde for George Lucas' *Star Wars*-univers.

Gjennom filmhistorien har vi sett flere fantastiske kvinnelige dokumentarfilmfotografer. Men på spillefilmsiden har det det vært glissent. Britiske Brianne Murphy (1933-2003) ble med

Fatso (1980) den første kvinnelige filmfotografen til å skyte en stor spillefilm i Hollywoods studiosystem. Murphy ble i 1985 Emmy-nominert for «Outstanding Cinematography» for tv-serien *Highway to Heaven*. Murphy ble også første kvinnelige medlem av ASC – American Society of Cinematographers.

I 15 år var hun eneste kvinne i foreningen. Men de siste årene har kvinnelige filmfotografer utmerket seg i større grad og vinner nå internasjonale fotopriser. Amerikanske Ellen Kuras er flere ganger Emmy-nominert og vant i år en Primetime Emmy for dokumentarfilmen *Jane* (2017). Amerikanske Reed Morano vant både Emmy og Golden Globe for tv-serien *The Handmaid's Tale* (2017).

Få kvinner har fått muligheten til å skyte spillefilm i Norge. Men mye har skjedd de siste ti årene. Marianne Bakke vant i 2012 Amandaprisen for Årets foto for *Få meg på for faen* (2011) og Anna Myking vant Kanonprisen i 2011 for *Sykt lykkelig*.

Rachel Morrison vant ikke Oscar i år, men Rachels nominasjon er en seier i seg selv. For

første gang i prisutdelingens historie ble en kvinne nominert for beste filmfoto.

Foreningen Norske Filmfotografer mener at filmfotograf er et yrke for begge kjønn og vi tror på mangfold. I enkelte miljøer er det en fordel at kvinner forteller kvinners historier. Men det handler ikke først og fremst om at kvinner er annerledes: Det er absurd å skulle utelukke halvparten av befolkningen. Alle yrker bør være tilgjengelig for alle. Kvinner er like gode ledere som menn, like kreative og visuelle. FNF ønsker å sette fokus på ubalansen i filmbransjen. Da må vi starte med oss selv – verstingen i klassen.

Ole Andreas Grøntvedt, FNF
Styremedlem Foreningen Norske Filmfotografer

1. Leni Reifenstahl
2. Rachel Morrison
3. Jenny Gilbertson
4. Caroline Champetier
5. Natasha Braier
6. Ellen Kuras

1

2

3

4

5

6

SUMMER OF SAM

ONS 28. NOV KL. 20:00
FRE 30. NOV KL. 21:00

USA 1999

REGI Spike Lee

Filmfotograf Ellen Kuras

MEG John Leguizamo, Adrien Brody, Mira Sorvino, Jennifer Esposito, Anthony LaPaglia

Engelsk tale, norsk tekst, 35mm, 2t 22min. A: 15 år

En hetebølge rammer New York City sommeren 1977. I tillegg går en seriemorder løs. Redselen som herjer, forsterket av tabloide oppslag i pressen, gjør noe med byens innbyggere. Med dette som bakteppe introduseres vi for de to gamle barndomsvennene Vinny og Ritchie. Selv om de to bryr seg om hverandre, er de veldig forskjellige og dette skaper grobunn for konflikter, ikke minst når paranoiaen brer om seg i byen.

Amerikanske Ellen Kuras er kanskje den mest kjente kvinnelige filmfotografen innad i bransjen. Hun er blant annet kjent for sitt arbeid i filmer som *Evig solskinn i et plettfritt sinn*, *Coffe and Cigarettes*, *Neil Young: Heart of Gold* og Lou Reeds konsertfilm *Berlin* (2007).

ONS 12. DES KL. 19:00
FRE 14. DES KL. 19:00

BEAU TRAVAIL

Frankrike 2000, REGI Claire Denis

Filmfotograf Agnès Godard

MEG Grégoire Colin, Denis Lavant, Michel Subor, Richard Courcet

Fransk tale, engelsk tekst, 35mm, 1t 30min. A: 12 år

Beau travail ble Claire Denis' store gjennombruddsfilm. Den er en ordknapp, abstrakt film om begjær og beherskelse blant en gruppe franske fremmedlegionærer i Djibouti, og hylles som en av de mest originale og vakre filmene som ble laget på 90-tallet. Franske Agnès Godard vant César-prisen for denne filmen og har samarbeidet med Denis på en rekke andre titler.

TIR 18. DES KL. 18:00
FRE 21. DES KL. 18:00

THE WRESTLER

Frankrike/USA 2008, REGI Darren Aronofsky

Filmfotograf Maryse Alberti

MEG Mickey Rourke, Marisa Tomei, Evan Rachel Wood

Engelsk tale, norsk, 35mm, 1t 49min. A: 15 år

«I hated the 90's», sier Mickey Rourkes karakter, den avdanka bryteren Randy Robinson, i *The Wrestler*. På 90-tallet falt karrieren til 80-tallshelten Rourke sammen, og det samme var skjebnen til Robinson. Filmfotograf Maryse Alberti har jobbet både med dokumentarfilm (*Crumb*, *When We Were Kings*) og visuelt sofistikerte filmer som Todd Haynes' *Poison* og *Velvet Goldmine*.

OM GUDER OG MENNESKER

ONS 3. OKT KL. 20:30
TOR 4. OKT KL. 20:30

Des hommes et des dieux

Frankrike 2010

REGI Xavier Beauvois

Filmfotograf Caroline Champetier

MEG Lambert Wilson, Michael Lonsdale, Olivier Rabourdin

Fransk tale, norsk tekst, DCP, 2t 2 min. A: 15 år

Om guder og mennesker er basert på en sann historie. I et gammel kloster i Algerie lever åtte franske cisterciensermunker. Selv om de har viet sine liv til å tjene herren, har de også kontakt med lokalfolkningen i området, som ofte søker hjelp hos dem. Politisk uro i landet gjør situasjonen mer utrygg for munkene, og lokale myndigheter råder dem til å forlate klosteret, men munkene er i tvil om det er det rette å gjøre.

Filmfotograf Caroline Champetier vant César-prisen i 2010 for *Om Guder og mennesker*. Hun har tidligere skutt blant annet *Holy Motors* (2012) som hun vant Sølvfrosken for under Camerimage Film Festival.

FÅ MEG PÅ, FOR FAEN

ONS 21. NOV KL. 18:00
TIR 27. NOV KL. 18:00

Norge 2011

REGI Jannicke Systad Jacobsen

Filmfotograf Marianne Bakke

MED Malin Bjørhovde, Helene Bergsholm, Beate Støfring, Arthur Berning

Norsk tale, utekstet, DCP, 1t 16min. A: 12 år

Jannicke Systad Jacobsens spillefilmdebut, basert på Olaug Nilssens roman, er i formen en klassisk high school-film, forflyttet til vestlandsbygden Skoddeheimen. 15 år gamle Alma presser familieøkonomien med utstrakt bruk av telefonsex. Da drømmegutten omsider gjør kur til henne, er det med en uortodoks seksuell handling. Men da Alma forteller til andre hva som har skjedd, forneker han alt og Alma blir utstøtt. Tilværelsen i Skoddeheimen var knapt til å holde ut fra før, nå blir det et helt umulig sted å være. Marianne Bakkes filmfoto er strålende og hun mottok Amanda i kategorien beste foto for arbeidet.

TIR 9. OKT KL. 18:30
ONS 10. OKT KL. 18:30

TOMBOY

Frankrike 2011, REGI Céline Sciamma

Filmfotograf Crystal Fournier

MED Zoé Héran, Malonn Lévana, Jeanne Disson

Fransk tale, norsk tekst, DCP, 1t 22min. A: Alle

Ti år gamle Laure har nettopp flyttet til et nytt sted hvor naboenta Lisa tar henne, med sitt kortklippede hår, for å være en gutt. Og slik blir det: Laure blir til Michaël, og må bygge opp en helt ny identitet.

Franske Crystal Fournier er kjent fra samarbeidet med Céline Sciamma, fra *Vannlijer* via *Tomboy* til *Girlhood*.

TOR 20. DES KL. 20:00
FRE 21. DES KL. 20:00

THE NEON DEMON

USA 2016, REGI Nicolas Winding Refn

Filmfotograf Natasha Braier

MED Christina Hendricks, Keanu Reeves, Jena Malone, Abbey Lee, Elle Fanning

Engelsk tale, norsk tekst, DCP, 1t 57min. A: 18 år

«Beauty isn't everything. It's the only thing,» sier en av den 16 år gamle modellen Jesses beundrere, men skjønnheten har også en mørk slagside: den trigger et voldsomt begjær, sjalusi og blendende narssisme.

Argentinske Natasha Braier er mest kjent for sitt arbeid i denne filmen og for *XXY* (2007).

SØN 28. OKT KL. 19:00

VINTERBRØDRE

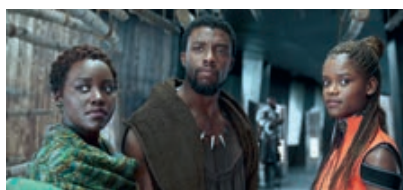
Danmark/ Island 2017, REGI Hlynur Pálmason

Filmfotograf Maria von Hausswolff

MED Elliott Crosset Hove, Simon Sears, Victoria Carmen Sonne

Dansk tale, engelsk tekst, DCP, 1t 34min. A: 15 år

Hlynur Pálmasons bemerkelsesverdige debutfilm utspiller seg i et kaldt ingenmannsland der to brødre jobber i en kalkgruve. Dette er en film som utfolder seg i en nesten allegorisk tilstand av fremmedhet; en svært fysisk filmopplevelse. Den har vunnet flere priser, blant annet for Maria von Hausswolffs spektakulære foto.

TOR 13. DES KL. 21:00
FRE 14. DES KL. 21:00

BLACK PANTHER

USA 2018, REGI Ryan Coogler

Filmfotograf Rachel Morrison

MED Chadwick Boseman, Michael B. Jordan, Lupita Nyong'o, Danai Gurira

Engelsk tale, norsk tekst, DCP, 2t 15min. A: 12 år

For millioner av år siden slo en meteoritt ned i Afrika. Stedet ble kalt Wakanda. Kongene i Wakanda har i generasjoner holdt landet utenfor verdenskonfliktene, men det blir utfordrende for T'Challa å fortsette denne linjen. Filmen er prikkfritt fotografert av Rachel Morrison, som tidligere har samarbeidet med regissør Ryan Coogler på *Fruitvale Station*.